

הערות למאמרים ב„התורה והמדינה“ ג.

א. הרב מ. ד. ולנר במאמרו על „דיני מורד במלכות“, דן בזכות המלך למחול למתחייב בדין מורד במלכות, וכ' שם: שהמורד במלך צריך המלך לדון אותו למיתה, אלא שלאחר הפס"ד יכול למחול לו.

וזה אינו נראה שא"כ חילוק זה היה צריך להיות מפורש בגמרא. ועוד יש להוסיף לשאול שא"כ למה כ' הרמב"ם בהמשך דבריו שם: „ויש לו לאסור ולהכות בשוטים“. ולא כתב שם „הרשות בידו“, מזה נראה שמחוייב לעשות כן ואינו יכול למחול.

ע"כ נראה יותר שמ"ש הרמב"ם בראש דבריו לענין מיתה שהיא רשות ביד המלך, הכונה לדונו בחומר הדין במיתה, דבר זה הוא רשות, אולם מ"מ חייב לדונו לעונש יותר קל דהיינו למאסר או להכות בשוטים, ולזה אין רשות בידו למחול לגמרי.

וכן נראה ממה שלא מנו בגמרא בין חייבי מיתות את המורד במלכות. וכן הרמב"ם (פ' ט"ו מסנהדרין) בשחשב הנהרגים, לא חשב את המורד במלכות. אלא הוא משום שאין חייב לדונו דוקא במיתה, אבל מ"מ אסור למחול לו לגמרי ולפוטרו מבלי עונש כלל.

ועל כן מיושב בענין ינאי המלך שלא דנוהו למיתה, כי אין חייב לדון דוקא למיתה. ובוה מדויק שאמר דוד לשמע"י „לא תמות“ ולא אמר לו שמוחל לו לגמרי, כי רק לענין חיוב מיתה יכול להקל, אבל לא לגמרי.

ב. בהערות להל' מלכים (הרב נ. א. וכטפויגל) כתב וז"ל: והנה אם הי ליהושע דין מלך יש להבין דאמאי הרג לעכ"ן עפ"י הגורל הרי הי יכול להורגו בדין מורד במלכות וכ'.

דבריו אינם מובנים שהרי בסנהדרין (מ"ג:) מבואר שהגורל הי נצרך בשביל לדעת מי הוא החוטא, שהרי הש"י לא גילה לו זה, כמבואר שם, ומש"כ עוד שם בהמשך דבריו „א"א הי רק להורגו ולא את משפחתו“ נראה שחושב שהרגו בני משפחתו. ובגמרא מפורש שלא כן „אם הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו אלא לרצותו“ ופירש"י שיראו את קלקולו וכ'. הרי שבני המשפחה לא נהרגו.

עוד כ' שם להוכיח שלאחר פס"ד אין יכולים לאביו ואמו למחול בן סורר ומורה שאלי"כ הי"ז עדות שאא"ל שהרי לא חייבו אותו מיתה כלל.

לא אמרו זה בגמרא אלא כשיש בעדותם ענין לדבר אחר כגון בנערה מאורסה שאומרים לאסרה על בעלה באנו (סנהדרין מא"י), אבל כאן אינם יכולים לומר שחשבו שהאב והאם ימחלו לו, שא"כ למה באו להעיד.